

МАЛА ВОШТАНИЦА НА ГРОБУ ВЕЛИКОГ ПРИЈАТЕЉА (У СПОМЕН ОЦА МЕТЈУ ЦЕРЕМИ БЕЈКЕРА)

In memoriam - Fr Matthew Jeremy Baker
(1977-2015)

”Шта ће прећи из историје у вечност? Људска личност са свим својим односима, као што су пријатељство и љубав. И у том смислу такође и културе, пошто личност без конкретног културног лица би била само делић човека” (о. Георгије Флоровски)¹

У недељу 1. марта 2015. године, на Недељу Православља, враћајући се вечерње службе у цркви Свете Тројице у Норвичу (Norwich) у држави Конектикат (САД) где је служио као парохијски свештеник, отац Метју Бејкер је изгубио контролу над возилом којим је управљао, што је имало за последицу његову погибију. Био је избачен из возила и на месту је остао мртав. У комбију је поред њега било и његово шесторо деце Исак (12), Илија (10), Џорџ (8), Елефтерија (6), Кирил (4) и Метју Млађи (2), који су претрпели само мање повреде и огреботине. Његова супруга Катарина је остало код куће опорављајући се од побачаја мушког детета, коме је иако је само 17 недеља провео у стомаку мајке, већ наденуто име Алексис Еуген (†12.2.2015), да би га помињали пред Господом.

Поред тога што је био свештеник у цркви Свете Тројице у Норвичу која припада Грчкој Православној Архиепископији за Северну Америку, о. Метју Бејкер је био и докторант на Универзитету у Фордаму, где је под менторством професора Аристотела Папаниколауа радио докторат на о. Георгију Флоровском, затим предавач на Православном богословском факултету Часног Крста у Бруклину и гостујући предавач на Провиденс Колеџу на Род Ајленду, посвећен супруг и отац шесторо деце. Оно по чему је био цењен и поштован је не само изванредно познавање дела о. Георгија Флоровског, већ и других православних (Митрополит Јован Зизиулас, о. Сергеј Булгаков, о. Павел Флоренски) и неправославних (Томас Ф. Торенс, Карл Барт) теолога. Био је и више него компететан саговорник за низ тема које се нису ограничавале само на теологију, већ се се тицале и философије, књижевности, поезије, науке. О. Метју Бејкер је попут комете пролетео небом православног богословља, својом светлошћу осветливши многе кутке модерне православне мисли и наставивши свој пут кроз нама незнана и недокучиве дубине свемира. За свог кратког живота о. Метју није само оставио траг у америчком Православљу, или у православном богословљу писаном на енглеском језику, већ је био познат у осталим православним традицијама, грчкој, руској, српској, бугарској, у којима је био превођен и читан. Мало је данас православних богослова који су носили такав таленат за богословствовање и промишљање, а још мање је оних чији је таленат био препознат и цењен за живота.

¹ Овај цитат о. Флоровског се између осталог нашао у проповеди коју је о. Метју Бејкер планирао да одржи 5. марта 2015. године.

Овај некролог не може, нити претендује на то да укаже на све таленте којима је располагао о. Метју, јер их је он као научник исказао кроз објављене и необјављене радове, као свештеник кроз служење и пастирско руковођење, као наставник и предавач кроз посвећеност студентима, као отац, супруг, син и брат кроз љубав и пожртвованост. Он пре има за циљ да из једног личног угла проговори о овом служитељу Божијем, призивајући оне заувек прошле моменте да наставе свој живот као део једног односа љубави и да као такви надиђу време и историју.

Оца Метју Бејкера сам срео само три пута. Први пут је то било у Паризу, крајем новембра 2009. године на конференцији о о. Георгију Флоровском организованој на Православном институту Светог Сергија.² На једној од конференцијских пауза Маркус Плестед³ је поменуо Метјуа као неког ко има скоро сав објављен, и много необјављеног материјала, о. Флоровског, а затим је Брендона Галахера⁴ и мене упознао са њим и Максимом Данијелом Грисоном⁵ који су заједно из Америке дошли у Париз на конференцију. На конференцији у Паризу није ништа излагао, али је помно слушао сва излагања на неколико различитих језика, посебно она заснована на архивским истраживањима из руских архива. Жалио је што многи аспекти мисли о. Флоровског нису ни додирнути, а камоли осветљени и да слика која је о овом савременом богослову створена у православној теологији је само фрагмент његовог свестраног богословског и философског генија. Током трајање конференције сам упознао Метјуа са Епископом Атанасијем Јевтићем, једним од излагача на конференцији, који се, између осталог, дотакао у разговору и односа између о. Флоровског и Светог Јустина Ћелијског. Метју се често у својим радовима наслањао на ауторитет Светог Јустина у вредновању дела о. Флоровског, наводећи речи Светог Аве да је о. Флоровски већ за живота обезбедио себи место у иконостасу православног богословља.

Следећи сусрет између Метјуа и мене је био на конференцији ”Православна теологија и науке” одржаној у Софији и Старој Загори (Бугарска) крајем априла 2011. године,⁶ у организацији Стојана Танева⁷ и Павела Павлова⁸. Метју је био позван на конференцију на предлог професора о. Георгија Диона Драгаса⁹, са Православног богословског факултета Часног Крста у Бруклину, на коме је Метју завршио своје магистарске студије из теологије.¹⁰ О. Драгас је препоручио Метјуа као једног од

2 Видео-снима конференције је доступан на интернет адреси: <http://orthodoxie.com/category/apponces/conferences/page/8/> (приступљено 15.10.2015.г).

3 Проф. Маркус Плестед (Marcus Pleasted) је некадашњи програмски директор Института за православно теологију у Кембриџу, а сада професор на Маркет Универзитету у САД.

4 Др Брендон Галахер (Brandon Gallaher) је професор на Универзитету у Ексетеру у Великој Британији.

5 Максим Данијел Грисоном (Maximus Daniel Greeson) је тренутно студент на Православној академији Светог Владимира у Њујорку.

6 Програм конференције доступан на интернет адреси: http://findresearcher.sdu.dk/portal/files/47672802/Orthodox_Theology_Conference_Programa_Eng_May_5_2011.pdf (приступљено 15.10.2015.г).

7 Проф. Стојан Танев је ванредни професор иновације на Универзитету јужне Данске у Оденсе и гостујући професор Православног богословског факултета Универзитета у Софији.

8 Проф. Павел Павлов је професор историје Цркве на Православном богословском факултету Универзитета у Софији.

9 О. Георгије Дион Драгас (George Dion Dragas) је професор патрологије у пензији и бивши декан Православног богословског факултета Светог Крста у Бостону.

10 Однос између о. Драгаса и Метјуа је био пун љубави и међусобно поштовања. У својој беседи на дан свог рукоположења у чин ђакона 17. јануара 2014. године Метју је поменуо да га је о. Драгас од првог тренутка третирао као усвојеног сина. Текст беседе је доступан на

својих најбољих и најперспективнијих студената. Метју је изложио саопштење на тему космолошке контингентности и логичке нужности код Флоровског и Т.Ф. Торенса. Сам избор теме говорио је о ширини његових интересовања и склоности повезивања различитих традиција, али је показивао и екуменску димензију његове мисли, која често не краси преобраћенике у Православље. Често се после званичног конференцијског програма богословски разговор водио до дубоко у ноћ. Тада му је већ био објављен изванредан текст о о. Георгију Флоровском, ”Богословље резонује у историји: Непатристичка синтеза и обнове богословске рационалности” у грчком часопису *Теологија* (Θεολογία),¹¹ те су грчки богослови, учесници конференција, који су овај текст читали, попут о. Николе Лудовикоса,¹² показивали велико интересовање за Метјуове ставове.¹³

Трећи пут сам срео Метјуа, током своје посете Америци у фебруару 2012. године ради учешћа на Другој годишњој конференцији Православног богословског друштва о. Георгије Флоровски у Принстону. Чланови овог друштва су махом били православни научници и студенти из Принстона, док је Метју био саветник друштва. Тема тадашње конференције је била Црква, а као један од неколицине пленарних предавача, Метју је одржао предавање на тему ”Тело живог Христа: Еклесиологија у мисли о. Георгија Флоровског”. Већина излагача на пленарним предавањима попут Епископа Западноевропског СПЦ Максима (Васиљевића), који је својим предавањем о Светом Максиму Исповеднику отворио конференцију, затим о. Цона Бера¹⁴ или о. Јозефа Линхарда¹⁵, су позвани на његов предлог. Између Епископа Максима и Метјуа се касније развило пријатељство, а Епископ Максим је Метјуа довео у везу са Митрополитом Јованом Пергамским (Зизиуласом). На овој конференцији је Метју показао сву ширину свог телента, али и место које је заслужено има у америчком богословљу. Поред минуциозне историјске анализе развоја еклесиолошке позиције о.

интернет адреси: <https://fathermatthewbaker.com/2015/03/22/diaconal-ordination-testimonial/> (приступљено 15.10.2015.г).

11 Текст је доступан на Метјуовој страници на интернет порталу Академија: https://www.academia.edu/3369644/Theology_reasons_in_History_Neo-Patristic_Synthesis_and_the_Renewal_of_Theological_Rationality_Θεολογία_81_4_2010_81-118 (приступљено 15.10.2015.г).

12 О. Никола Лудовикос је професор догматике на Црквеној академији у Солуну, и почасни научни сарадник Универзитета у Винчестеру (Велика Британија).

13 Овде треба поменути да је о. Метју имао дубоко поштовање за теолошко становиште о. Николе Лудовикоса, али да тиме ни на који начин није тиме заузео страну у богословском спору који о. Лудовикос има са својим некадашњим ментором Митрополитом Јованом Пергамским (Зизиуласом). Метјуова одлука да као приређивач 4. броја интернет часописа *Participatio*, за 2013. годину посвећеном односу Т.Ф. Торенса према Православљу (доступног у целисти на интернет адреси: http://www.tfortrance.org/journal/participatio_vol_4_2013.pdf) укључи текст о. Лудовикоса, који представља осврт на излагања Митрополита Јована на конференцији посвећеној Светом Максиму Исповеднику у Београду (октобар 2012.) није била подршка сатановишту о. Лудовикоса, већ пре знак отворености за богословски дијалог. Као што сам Метју у уводу овог издања каже (стр. 5), текст о. Лудовикоса треба посматрати у контексту дебате око ”личности” и ”природе” која је почела још почетком седамдесетих између Т.Ф. Торенса и његовог асистента на Новом Колецу Универзитета у Единбургу Јована Зизиуласа.

14 О. Цон Бер (John Behr) је декан Православне академије Светог Владимира у Њујорку и професор патристике на истој.

15 О. Цозеф Линхардт (Joseph T. Lienhardt) је римокатолички свештеник језуитског реда, професор теологије на Фордамском Универзитету у Њујорку и аутор многих књига и чланака из области грчке и латинске патристике.

Флоровског, Метју се у свом раду осврнуо и на тенденцију започету крајем прве деценије ХХИ века код неких америчких, грчких и британских богослова којом се доводи у питање достигнуће неопатристичке синтезе о. Флоровског. У том саопштењу, а и радовама који ће касније уследити,¹⁶ Метју је успротивио, исмеђу осталих, становиштима Пантелиса Калаизидиса¹⁷ да неопатристичка синтеза оца Флоровског представља покушај разобличавања западног утицаја на православно богословље и даљу ”фундаментализацију предања”¹⁸, Брендона Галахера да је она својеврсна синтеза романтичног византизма и антизападног полемицизма,¹⁹ и о. Џона Бера да је пре надахнута идеализмом и романтицизмом, а не Светим Оцима.²⁰ Овим становиштима која заступају напуштање или надилажење неопатристичке синтезе зарад једног новог модерног православног богословља отвореног за екуменски дијалог, Метју је понудио изворну замисао о. Флоровског о неопатристичкој синтези као програма са изразитом екуменском димензијом, постављеним далеко шире од међуправославног пројекта обнове православне теологије. Поновно задобијање патристичког ума, односно ума Отаца, је требало подједнако да укључује дијалог са хришћанским западом, и дијалог са филозофском културом.

Неколико дана после завршетка конференције у Принстону посетио сам Метјуа у његовом дому у Академији Светог Владимира у Крествуду. Иако није био студент Академије, Метју је било дозвољено од канцелара о. Чеда Хатфилда и декана о. Џона Бера да са породицом користи смештај Академије. Метју је годину дана раније започео докторске студије на Универзитету у Фордаму, а на Академији Светог Владимира је у међувремену похађао један курс.²¹ Универзитет у Фордаму који се налази у Бронксу је иначе само неколико станица возом јужно од Јанкерса (Yonkers) где се налази Академија Светог Владимира. Метју, његова супруга Катарина и тада њихово петоро деце су живели су у малом стану, од Метјуове скромне годишњу стипендије коју је примао од Митрополита Бостонског Методија. Када ми је рекао да им је стипендија сав извор прихода, зачуђен сам прокоментарисао колико су несразмерна средства са којима живи са значајем који има за Православље и православно теологију у Америци. Захвалио ми је на речима и додао да не мисли да је он много значајан. Тиме је само потврдио да онај ко се унизи пред људима, нарочито у времену у коме се друштвени значај мери економском моћи, узвисиће се (Мт. 23.12). Идеал сиромаштва није нешто

16 Ca Seraphim Danckaert-ом. "Georges Florovsky," у: . Pantelis Kalaitzidis, Thomas FitzGerald, Cyril Hovorun, Aikaterini Pekridou, Nikolaos Asproulis, Guy Liagre, Dietrich Werner (eds.), *Orthodox Handbook on Ecumenism: Resources for Theological Education*, Volos/WCC/Regnum, Oxford 2014, 211-215 и посебно "Neopatristic Synthesis and Ecumenism: Towards the 'Reintegration' of Christian Tradition," у: Andrii Krawchuk and Thomas Bremer (eds.), *Eastern Orthodox Encounters of Identity and Otherness: Values, Self-Reflection, Dialogue*, Palgrave-MacMillan, 2014, 235-260 (текст је у српском преводу Марка Ђурђевића доступан у: Владимир Цветковић и Марко Ђурђевић (прир.), *Г.В. Флоровски - Православни сведок екуменизма II: Америчка каријера: Светски савет црква*, Пожаревац: Одбор за просвету и културу Епархије браничевске 2015.

17 Др Пантелис Калаизидис (Pantelis Kalaitzidis) је православно богослов и директор Академије за теолошке студије у Волосу, Грчка.

18 Pantelis Kalaitzidis, 'From the "Return to the Fathers" to the Need for a Modern Orthodox Theology', *St Vladimir's Theological Quarterly* 54:1 (2010) 5–36.

19 Brandon Gallaher, "Waiting for the Barbarians": Identity and Polemicism in the Neo-Patristic Synthesis of Georges Florovsky', *Modern Theology* 27.4 (October 2011), 659-691.

20 Џон Бер, "Надилажење неопатристичке синтезе", *Богословље* 1 (2011), 44-56.

21 Memory Eternal! Priest Matthew Baker, St Vladimir's Theological Seminary <https://www.svots.edu/headlines/memory-eternal-priest-matthew-baker> (приступљено 15.10.2015.г).

чему су Метју и његова породица намерно тежили, већ је то био сплет околности као и што је био случај са његовим узором о. Георгијем Флоровским. Показивао ми је предмете из заоставштине о. Георгија, које му је заједно са архивом оставио Ендрју Блејн,²² међу којима се налазио и новчаник о. Георгија (а касније је био и новчаник о. Метјуа), коментаришући како је о. Флоровски био сиромашан као црквени миш. Можда би могла да се повуче и паралела између о. Георгија и о. Метјуа не само у погледу сиромаштва, већ и у погледу начина на који су се са њиме суочавали. Пензија о. Георгије за осам година професуре на Харварду, као и социјална помоћ коју је примао од државе је била нешто мање од 500 долара месечно, те се он прибојавао да ће после престанка предавачког ангажмана на Принстону 1972. године морати да напусти Америку и пресели се у Атину, где су то била довољна средства за живот. Међутим, пријатељи о. Флоровског Доналд Тредголд уз помоћ Фонда за хуманистику и Џејмс И. Мекорд председник Принстонског теолошког факултета преко фондова факултета су обезбедили о. Флоровском довољно средстава да са супругом остане у Принстону на постојећој адреси у улици Насау бр. 2 до краја свог живота 1979 године.²³ Слично овим велим добротворима о. Флоровског, добар пријатељ о. Метјуа Серафим Данкерт²⁴ је истог дана када је одјекнула тужна вест о смрти о. Метјуа покренуо кампању скупљања добротворне помоћи за ожалашћену породицу на електронској адреси www.gofundme.com стављајући као циљ прикупљање износа од 750000 долара. Само до сахране која је била у суботу 7. марта 2015. године је прикупљено више од пола милиона долара, а за две недеље је прикупљена планирана сума коју је даривало скоро 7000 људи.²⁵ Та огромна цифра скупљена само за пар недеља говори о саосећању како његових пријатеља и познаника, тако и оних који га нису познавали а које је трагедија у којој се нашла његова породица навела на добротворство. И у случају о. Георгија и у случају о. Метјуа, односно његове породице, постарао се Господ.

Остатак вечери смо расправљали богословска питања и преслушавали аудио записе о. Флоровског. Већ је било касно и морао сам да кренем на последњи воз за Њујорк, где сам на коначишту био у малом апартману у цркви Светог Саве на Менхетну, истом оном у којој је Свети Владика Николај Велимировић живео од свог доласка у Њујорк до свог одласка у Богословију Светог Тихона у Пенсилванији. Када сам поменуо о. Метјуу да сам на коначишту на истом месту где је годинама живео Свети Владика Николај он је започео причу о Светом Владици и Богословији Светог Тихона, на којој је 2008. године одбранио магистарску тезу из теологије. Први рад који је написао био је о Светом Владици, кога су сви на Богословском факултету Светог Тихона, пошто је тамо предавао, а једно време би и декан, сматрали локалним светитељем. Америчким и свеправославним светитељем. То је била ширина на само

22 Ендрју Блејн (Andrew Blane) је познати биограф о. Флоровског и у његовом поседу се налазио велики део заоставштине о. Георгија, коју је Блејн завештао о. Метјуу, а коју овај због смрти није у потпуности преузео.

23 Andrew Blane (ed.), *Georges Florovsky: Russian Intellectual and Orthodox Churchmen*, Crestwood, NY: St Vladimir's Seminary Press 1993, 144-145.

24 Серафим Данкерт је директор мисије на Православном богословском факултету Светог Тихона у Јужном Канану (Пенсилванија, САД) и докторант на Богословском факултета Слободног Универзитета у Амстердаму.

25 Серафим Данкерт је указао на различите мотиве који су навели људе на добротворство. Неки су били ганути породичном трагедијом, неки су се пак симпатисали са припадношћу о. Метјуа Православној Цркви, а неки попут професора Принстонског теолошког факултета Џорџа Хансигера су били мотивисани на добротворство због богословског талента о. Метјуа. По професору Хансигеру о. Метју је био "највећи богослов своје генерације кога је икада срео".

Метјуовог схватања америчког Православља, већ и ширина његовог искуства Православља у Америци. Још као млад Метју је напустио средњу школу и радио на бензинској пумпи јер је током ноћних смена имао довољно времена за читање.²⁶ Седам година непрестаног читања филозофије, историје, књижевности и поезије су га одвели открићу Православља. Надахнут новим открићем Метју је истовремено засновао породицу и започео студије теологије на Православном факултету Христа Спаситеља у Џонстауну у Пенсилванији, који је припадао америчкој карпатско-руској заједници која је под јурисдикцијом Васељенске Патријаршије. Затим је 2008. године магистрирао теологију на Православном факултету Светог Тихона у Јужном Канану у Пенсилванији, који је радио под патронатом Православне цркве у Америци. После тога је на Православном богословском факултету Часног Крста у Бруклину, основаном од Грчке Православне Архиепископије у Северној Америци, одбранио 2010. године свој други магистеријум из православне теологије. Коначно од 2011. године и почетка својих докторских студија на Универзитету у Фордаму, Метју је са породицом живео у смештају обезбеђеном од Православне Академије Светог Владимира у Крествуду која је радила под патронатом Православне Цркве у Америци. О. Метју је познавао америчко Православље изнутра, и знао је домете православне мисли у Америци.

Отац Еуген Пентијук²⁷ каже да је о. Метју био луд за теологијом, тотални идеалиста за студије теологије.²⁸ Међутим, тај идеализам о. Метјуа за студије теологије се није односио на академско изучавање теологије, нити је усмеравао о. Метјуа ка остварењу својих тежњи путем академске каријере. О. Метју је пре свега хтео да буде служитељ Божији, а затим да и као предавач на Православном богословском факултету Часног Крста покуша да својим студентима пренесе то живо искуство православне теологије. Епископ Антоније из Грчке Православне Архиепископије у Северној Америци је 17. јануара 2014. године произвео Метјуа у чин ђакона, а затим га је 22. јануара 2014. године Митрополит Бостонски Методије рукоположио у чин презвитера. Истовремено је почео да предаје на Православном богословском факултету Часног Крста у Бруклину.

Није само православна теологија у ужем смислу била у фокусу интересовање о. Метјуа, већ је попут свог узора о. Георгија Флоровског покушао да путем ње успостави дијалог како са неправославним хришћанима, тако и са филозофском културом. О. Метју је сматрао је да је теологија једина и права арена екуменског сусрета, и био веома критичан према ономе што је он називао политичким екуменизмом, који је карактерисало грађење хришћанског јединства на основу догматског минимализма и путем дипломатских уступака. Позиција о. Метјуа је била слична по питању екуменизма како са становиштем о. Георгија Флоровског, тако и са становиштем Светог Јустина Ћелијског. Сматрао је да су о. Георгије и Свети Јустин имали слично екуменско становиште, које се огледало у критици небогословске помирљивости (igenicism) Патријарха Цариградског Атинагоре Спира, с тим што је о. Георгије изложио своју критику на уравнотеженији начин, док је Свети Јустин због историјског контекста, као што је ватиканска *Ostpolitik*, то учинио оштрим и

26 Terry Mattingly, 'Fr. Matthew Baker: Our Next Great Voice', *Orthodox Christian Network*, 11 March 2015: http://myocn.net/fr-matthew-baker-our-next-great-voice/?fb_action_ids=10152737184597957&fb_action_types=og.likes (приступљено 15.10.2015.г).

27 Отац Еуген Пентијук је професор Старог завета и јеврејског језика, као и продекан за академске послове на Православном богословском факултету Часног Крста у Бруклину.

28 Terry Mattingly, 'Fr. Matthew Baker: Our Next Great Voice'.

полемичким језиком.²⁹ Проблем савременог екуменског дијалога састоји се у томе што међу православним, али и међу римокатолицима и протестантима, све мање постоји свест о неопходности теологије, не академске, већ искуствене која долази из дубина црквеног бића, за напредовање на путу јединства. О. Метју је жалио што на римокатоличким богословским факултетима у Америци нема озбиљне посвећености проучавању *ressourcement* покрета у римокатоличкој мисли XX века, чију је теологија сматрао, слично неопатристичкој синтези о. Флоровског, могућим темељем екуменског сусретања. Једини и аутентични носилац тог духа дијалога који је утемељио о. Флоровски, је према о. Метјуу, био и остао његов некадашњи студент Митрополит Јован Пергамски (Зизиулас). У четвртом поглављу своје необјављене докторске дисертације о Флоровском и филозофској херменаутици, у поглављу посвећеном дијалогу између Хајдегера и Зизилуса, о. Метју пише:

”Без обзира на важна критичка питања у вези са статусом природе, историјског деловања, и одношајног метода у његовој мисли, Зизиулас остаје најуспешнији и најубедљивији од свих православних теолога у извршавању програма неопатристичке синтезе предложеног од Флоровског, показујући његов широки потенцијал за будућу теологију... Зизиулас тачно препознаје херменеутички карактер овог програма и његову двоструку оријентацију као екуменског разговора са хришћанским Западом и као дијалога са филозофском културом, као што је то осмислио Флоровски.”³⁰

Са друге стране и Митрополит Јован Пергамски је имао велико поштовање за дело о. Метјуа. У једном од писама упућених о. Метјуу, Митрополит Јован каже да му је драго да је имао прилике пре него напусти овај свет да чита радове о. Метјуа. Такође, осврћући се на трагичну смрт о. Метјуа, Митрополит Јован изјављује:

”Отац Метју Бејкер ме је натерао да поставим нова питања о којима нисам мислио раније. Он је некако ушао у дубину мојих намера. Већина других нису. Имали смо једног и изгубили смо га.”³¹

Није само Митрополит Јован препознао тај изванредни дар који је о. Метју имао. После литургије и опела коју је у суботу 7. марта 2015. године у цркви Благовести у Кранстону (Cranston) на Род Ајланду служио Митрополит Бостонски Методије уз саслуживање викарног Епископа Фазијанског Антонија и још педесетак свештеника из различитих православних јурисдикција широм Америке, прочитано је писмо Патријарха Цариградског Вартоломеја. У писму намењеном удовици о. Метјуа, презвитери Катарини, Патријарх Вартоломеј наглашава да супружницу сијају као звезде на небу, изражавајући своје дубоко уверење да ”Божији слуга, Метју, сада доживљава тај божански дар служећи пред небеским олтаром”. Овим речима Патријарх Вартоломеј је подвукао допринос о. Метјуа и као слуге Божијег и

29 Необјављени део из интервјуа ”Георгије Флоровски – васељенски учитељ православног богословља” који је Метју Бејкер дао Благоју Пантећу и који је на српском објављен у *Православљу*, бр. 1105, од 1. априла 2013. године, стр. 16-18.

30 Део овог поглавља је за конференцијско саопштење приредио др Алексис Торенсе и објављен је као Revd. Dr. Mathew Baker, ‘Heidegger and Zizioulas: Eschatological Ontology – and Hermeneutics’, у S. Matralexis and A.T.J. Kaethler (ed.), *Ontology and History. Conference Booklet*, International Conference at the European Cultural Centre of Delphi, 28-31 May 2015, Delphi, Greece, стр. 111.

31 Део писма Митрополита Јована о. Метјуу је прочитао Серафим Денкерт у опроштајном говору на сахрани о. Метјуа 7. марта 2015. године. Видео запис је доступан на интернет адреси: http://www.youtube.com/attribution_link?a=CFMSRNNOBIG&u=%2Fwatch%3Fv%3DJBL2deN24vE%26feature%3Dshare (приступљено 15.10.2015.г).

служитеља. Многе је можда изненадило писмо Цариградског Патријарха упућено удовици америчког преобраћеника у Православље и православног свештеника нешто више од годину дана, јер многи православни свештеници или богослови и после деценијског богослужења или богословствовања могу само да сањају о томе да Васељенски Патријарх личним писмом утешу ожалошћене породице због њиховог одласка. Сећам се речи о. Метјуа изречених у једном од наших сусрета да ће Грке да пусти у своју државу, уколико га они пусте у своју Цркву. Био је поносан на своје америчко порекло и чињеницу да је његова породица чинила прве досељенике на америчко тло и староседеоце Род Ајленда. Са друге страна знао је значај Православља за Америку у за свет и дубоко осећао хришћанско искуство Православне цркве. Дефинитивно су га Грци пустили у своју Цркву, а тиме задобили још једног молитвеника пред Богом, што је Васељенски Патријарх и препознао.

Живот о. Метјуа је свакако била служба Богу, а његова вера у молитву је била беспрекорна. Из његове службе и служења су израстали и други дарови, којих се Серафим Данкерт дотакао у свом опроштајном слову, указујући на о. Метјуа као једног од неколицине из генерације који имао предиспозиције да буде светски познат глас, који се неће ограничити само на православну традицију, већ ће својом визијом, која покреће људе различитих вера и исповести, изаћи у свет.

Та визија је препозната и на Богословском факултету Универзитета у Фордаму, који је одлучио да постхумно о. Метјуу додели докторат из теологије. У свом обраћању презвитери Катарини, деканица за постдипломске студије проф. Ева Бадовска, је истакла да постхумни докторат није додељен зарад сећања на циљ коме су о. Метју и његова породица тежили, већ заправо за његова актуелна академска достигнућа. Ментор о. Метјуа на Универзитету у Фордхаму професор Аристотел Папаниколау је такође подвукао да о. Метју није био обичан докторант, већ успоставивши међународне контакте, је био међународно признат као растући глас православне теологије.³²

До сада је неколико књига и конференција на енглеском, али и на српском језику, посвећено о. Метју Бејкеру, и оне ће свакако сведочити о његовом богословском таленту. Међутим, као што каже добар пријатељ и Метјуов колега са богословских студија о. Ендрју Дамик из цркве Светог Павла у Емаусу (Пенсилванија, САД), о. Метју ће путем тих књига бити представљен свету и људи ће их читати, али ће свакако његово најзначајније завештање бити сви они који су га волели и који су одлучни да ту љубав очувају живом.³³

Поносни смо на чињеницу да је богословски таленат о. Метју Бејкера био препознат и у нашој средини, те да су његови радови објављивани и на српском језику. Посебна је част да је један од првих академских радова о. Метјуа, заједно са никад објављеним радом о. Георгија Флоровског, отворио 8. број *Црквених студија* за 2011. годину.³⁴

Вечнаја памјат оцу Метју Бејкеру!

Владимир Цветковић

32 Patrick Varel, 'Fordham Mourns Theology Doctoral Student', *Fordham News*, 18 May 2015: <http://news.fordham.edu/faith-and-service/fordham-awards-posthumous-degree-to-theology-doctoral-student-2/> (приступљено 15.10.2015.г).

33 Terry Mattingly, 'Fr. Matthew Baker: Our Next Great Voice'.

34 Видети: Метју Бејкер, "In Ligno Crucis: Искуљење у богословљу оца Георгија Флоровског", *Црквене студије* 8 (2011), 15-44.